

Sjukvården och kvacksalveriet

En kvinna med bröstcancer fick av sin läkare rådet att snarast låta operera bröstet, eftersom hon annars skulle löpa en mycket stor risk. Kvinnan valde dock att avstå från operation, eftersom hon kommit i kontakt med andra typer av behandling, än dem som finns inom sjukvården, och var övertygad om att "alternativen" var överlägsna. Hon ville nu ägna sig åt att upplysa andra bröstcancerpatienter om sådana "alternativ".

Dessa fakta kom fram i ett radioprogram i somras då kvinnan ifråga intervjuades. Historien är ett belysande och skrämmande exempel på vad misstro mot dagens sjukvård kan få för konsekvenser.

En sådan misstro underblåses starkt av alla okritiska rapporter i massmedia om påstådda effekter av naturmedel, kostterapi, zonterapi mm. Riksdagsbeslutet från 1978 att låta socialstyrelsen registrera vissa preparat som s k naturmedel har också bidragit till att höja statusen hos dessa.

Vad som däremot inte på ett tillfredsställande sätt når fram till allmänheten, är t ex att ingen myndighet granskar naturmedlens effektivitet innan de saluförs, och att den oskadlighetsgranskning som görs av socialstyrelsen inte alls är lika grundlig när det gäller naturmedel, som när det gäller läkemedel.

Det är ett mycket stort ansvar man tar på sig, när man påstår sig kunna bota eller lindra andra människors sjukdomar. Därför kan det krävas av den som gör sådana påståenden, att hon/han har goda grunder för dem och utsätter dem för

*Certum est quod, et usque pugnans
Vos fur de l'Anatomie fâché,
Ses motifs, et l'assommoir pasant
Et prudence d'ingénieur il fonde.* 25

The Quack (Annibale Carracci)

andras kritik och kritiska undersökningar. Den s k alternativa medicinen innehåller alldeles för många exempel på ansvarslöshet i detta hänseende.

Det finns otvivelaktigt stora brister i dagens moderna sjukvård, bl a på grund av bristande resurser. Men politiker handlar fel om de försöker åtgärda dessa brister genom att inta en mer positiv attityd till läkemetoder utan påvisad effekt. Detta är kanske en för stunden bekväm och billig metod. Men i längden får sådana åtgärder mycket negativa konsekvenser, genom att de bidrar till att öka människors misstro till läkarna och sjukvården. Istället borde sjukvården förändras så att den bättre tillgodoser även människors psykiska behov.

De flesta människor som söker läkare lider av smärtor, ångest eller depressioner av olika slag och i varierande grad, och ofta kombinationer av dessa tillstånd. Det är välkänt att s k placeboeffekter och psykologiska faktorer av olika slag spelar en större eller mindre roll vid behandlingen av många sådana tillstånd. Därför är det viktigt att se till, att människors kontakter med sjukvården blir så positiva som möjligt, och att placeboeffekterna utnyttjas maximalt. Här skulle kanske rentav sjukvården ha något att lära av kvacksalvare. En av förklaringarna till att så många människor söker sig till kvacksalvare är troligen, att dessa ibland har större förmåga än läkare att utnyttja suggestionskrafter och placeboeffekter.

Det är svårt att veta exakt hur man skall kunna komma till rätta med kvacksalveriet. Men vad som bl a behövs är folkupplysning om skolmedicinens kunskapssyn och den medicinska forskningens arbetssätt. Sjukvården bör noga förklara för patienterna vad den sysslar med, och patienterna bör få information om faran med det skumrask som förekommer inom kvacksalveriet.

När den s k alternativa medicinen har något värdefullt att erbjuda, bör skolmedicinen ta sig an och vidareutveckla detta.

Kanske vore det också bra att mer än som nu är fallet utbilda läkare och annan vårdpersonal i dessa frågor.

Många patienter upplever kontakten med sjukvården som stressig och opersonlig och lider av de långa väntetiderna. En svårt cancersjuk kvinna vittnade nyligen i DN om vilken otrygghet det leder till, att inte få träffa samma läkare. Dessa problem måste man också försöka hitta en lösning på.

En sak är nog ganska säker: Om ingenting görs för att förändra sjukvården så att den blir mänskligare, kommer människor även i fortsättningen att söka sig till "alternativa" behandlingsformer och därmed bli riskera att allvarliga sjukdomar inte åtgärdas i tid.

Folkvett

Organ för Vetenskap och
Folkbildning

Ansvarig utgivare:
Lena Carlsson

Redaktion: Styrelsen för
föreningen Vetenskap och
Folkbildning

Adress: Vetenskap och
Folkbildning, Box 185,
101 22 Stockholm 1

Postgiro: 63591-2

Kontaktperson:
Lena Carlsson
Grågåsv 13, 752 51 Uppsala
018/320682

Prenumeration:
Ingår i medlemsavgift

Övriga: 50 kr/år (4 nr)

KV - Repro,
Uppsala 1985